

Algemene beschouwingen augustus 2021

Corona heeft de wereld op z'n kop gezet en was aanleiding tot bezinning. Veelvuldig werd er gesproken over het nieuwe normaal. Wij zullen in onze beschouwing het nieuwe normaal benoemen en dat verbinden aan de rol van de gemeente en de voorjaarsnota.

De coronacrisis heeft duidelijk gemaakt hoe belangrijk een **sterke overheid** is. Zelfs VVD'ers als Rutte nemen nu dat woord in de mond. Dat we een sterke overheid nodig hebben, is overduidelijk gebleken. Het bedrijfsleven en daardoor de werkgelegenheid zijn gered door de overheid. In allerlei werden regelingen opgetuigd en werden de gemeenten omgetoerd tot uitvoeringsorganisaties van Haags coronabeleid. Maar waar het bedrijfsleven royaal werd bijgestaan, is het kabinet in de richting van gemeenten niet erg loyaal. We hebben nog steeds te maken met herijkingen, kortingen en jarenlang tekortschietende budgetten op het sociaal domein. En voor dat domein zijn we ook gewoon uitvoeringsorganisatie van het Rijk, zonder veel autonomie. Een **sterke lokale overheid** is dan ook nog een utopie. En dus rest ons niets anders dan een taakstelling op het personeel. De vraag is of we door minder uit te geven aan personeel een sterkere overheid worden. Wij zetten daar onze vraagtekens bij. Met name ook omdat we een aantal trends waarnemen, die mogelijk meer in plaats van minder personeel vereisen. Die trends zijn: participatie, maatwerk en integraal werken. Wordt hierover nagedacht?

Wij beschouwen **de decentralisaties** deels mislukt door onvoldoende autonomie, waardoor gemeenten uitvoeringsorganisaties zijn geworden. Dat die autonomie niet bestaat blijkt wel uit het feit dat gemeenten vrijwel identiek beleid voeren en elkaars beleid kopiëren. In publicaties zie je dan ook dat de problemen bij alle gemeenten dezelfde zijn, namelijk financieel, en voor oplossingen ook in dezelfde richting wordt gedacht. Wij koesteren dan ook niet de hoop dat wij de oplossing zullen vinden en de taakstellingen op de jeugdzorg gaan realiseren. Mogelijk worden we gered door de uitkomst van de arbitragezaak.

De coronacrisis heeft de roep om **gelijke kansen**, die na de economische crisis al was ontstaan, nog versterkt. Zo was er veel aandacht voor kinderen in achterstandsituaties en hun toegangsdrempels tot het digitale onderwijs. Maar helaas, leidt ook dat niet tot een nieuw normaal. Uit onderzoek van de Erasmus School of Economics bleek dat kinderen uit gezinnen met een relatief laag inkomen vaker dan gemiddeld een lager schooladvies krijgen dan die uit hun eindtoets komt. Deze kinderen krijgen een zogenaamd **onderadvies**. In landelijke gebieden, zoals Het Hogeland, krijgen kinderen uit gezinnen met lagere inkomens veel vaker een onderadvies dan in de steden. De wethouder zal zeggen dat wij niet over het onderwijs gaan, maar wij verwachten toch op z'n minst dat hierover gesproken wordt met de schoolbesturen. We willen toch alle Hogelandster kinderen een kansrijke toekomst bieden?

Over gelijkwaardige kansen gesproken, wij zijn blij met de aandacht voor **laaggeletterdheid**, maar er kan wat ons betreft wel een tandje bij. Het is zeer verontrustend dat in Nederland een kwart van de 15-jarigen onvoldoende leesvaardig is om zelfstandig mee te doen aan de maatschappij. Daar helpt geen 'Helder Hogelands' aan. Nog een onderwerp voor de wethouder onderwijs in het gesprek met

de schoolbesturen. Verheugd zijn we ook over het feit dat het **minima- en armoedebelief** overeind blijft.

Naar onze mening zou **inclusie** veel meer aandacht mogen hebben. Wij hebben de doelgroep voor inclusie heel breed opgevat, maar we hebben wel te maken met het VN-verdrag en dat gaat over mensen met een lichamelijke beperking. We zouden volgens dat verdrag een inclusieagenda moeten hebben. Wanneer realiseren wij zo'n agenda? 34% van de mensen met een lichamelijke beperking heeft betaald werk. Dat is mager als je het afzet tegen de 76% van de Nederlanders in het algemeen. Hoeveel mensen met een beperking werken er op Het Hogeland op een gelijkwaardige functie, los van de mensen in het groen?

De coronacrisis heeft het accent vooral gelegd op stutten van de economie en het **klimaat** is naar de achtergrond gedrongen. We juichen weer over de groeicijfers, zonder ons af te vragen of die groei niet ten koste gaat van het klimaat. Ook daar lijkt het oude normaal alweer terug te keren. Onze gemeente moet op dorps- en wijkniveau samen met de bewoners plannen uitwerken hoe we de woningen in de toekomst gaan verwarmen. Dat is een megaklus als je bedenkt dat er in 2022 voor de structurele taken rondom energie en klimaat slechts €200.000 beschikbaar zijn. Op dit dossier zou je kunnen spreken van een wethouder met een lege portemonnee en weinig mogelijkheden om successen te boeken. Als 'ze' het in Den Haag laten bij woorden, worden de gemeenten opnieuw opgezadeld met een onmogelijke klus, vergelijkbaar met de jeugdzorg.

De coronacrisis heeft de **cultuursector** hard getroffen. Bijzonder is dat die sector voor wat betreft tegemoetkomingen anders wordt behandeld dan andere sectoren. In 2020 hebben we ondersteuning geboden voor €100.000. Voor de resterende 160.000 moet eerst een prestatie geleverd worden in de vorm van **innovatie**. Wij willen de aandacht richten op onze musea. Terwijl het toerisme in onze regio vooral cultuurtoerisme is, moeten onze musea met veel vrijwilligheid in de benen blijven. Innovatie voor de musea betekent volgens ons digitale innovatie. De vraag is of die expertise aanwezig is en of ze daarin niet veel meer ondersteund moeten worden. En dan hebben we het nog niet over de opgave om de zaak op orde te houden in de vorm van onderhoud gebouwen en groen wat al een geweldige klus is. College ga in gesprek met de musea over innovatie en die €160.000. Maar voer ook een gesprek om van onze musea **leerwerkplaatsen** te maken.

Tot slot heeft de coronacrisis de vraag op geroepen met betrekking tot onze **mobiliteit**. Gaan we in het nieuwe normaal minder vaak met de auto naar het werk? Dat riep bij ons de vraag naar het wegenbestand op en hoe het toch komt dat we steeds nieuwe wegen aanleggen en er nooit een weg verdwijnt. Hoewel het geen gemeentelijke weg is, is de weg naar Maarhuizen halverwege afgesloten en afgewaardeerd. Minder asfalt, minder onderhoud. Ook vragen wij ons af of de Trekweg van Onderdendam naar Winsum niet afgewaardeerd kan worden van een doorgaande route naar een weg voor bestemmingsverkeer en fietsers. De PvdA wil een onderzoek naar de mogelijkheid om wegen af te sluiten en af te waarderen naar een B-weg en/of fietspad en de resultaten daarvan betrekken bij de vaststelling van de begroting. In het kader van 'niet nog meer asfalt' en 'de kosten van onderhoud' staan wij zeer kritisch ten opzichte van de agrologistieke weg bij Warffum en de tweede ontsluitingsweg bij Lauwersoog.

Waar corona al niet toe kan leiden!